

estructura amb un parament bastant regular, essent els carreus de la base més grans que la resta. L'escut de Manresa esculpit al mig del pont delimita els termes de Manresa i el Pont de Vilomara i Rocafort.

Existeix la notícia històrica d'un pont en aquest sector, l'any 1012, però no se sap ben bé del cert que es localitzés en el mateix punt on es troba el pont actual. Se sap de manera més precisa que es tracta d'un pont aixecat al segle XIII, per tant d'estil gòtic, però amb nombrosos remodelatges; l'un al segle XIV, un altre que de fet, va ser una reconstrucció degut a la destrucció que va patir per culpa d'una forta riuada, al primer terç del segle XVII, i finalment al XIX.

La presència d'aquest pont s'explica per la seva proximitat a Manresa, ciutat on hi arribava el camí Ral que l'unia amb Barcelona a través del Vallès, Sant Llorenç de Munt i Vallhonesta. En aquest punt del riu Llobregat podem entendre el per què de la necessitat de bastir-hi un pont. Cal tenir present que el poble actual de el Pont de Vilomara de moderna creació, a causa de la industrialització que va viure el nostre país al segle XIX. A l'època medieval, però, on ara hi la població hi havia un petit poblament; la gran majoria vivia a Rocafort.

Amics de l'Art Romànic del Bages

Text: Francesc Gasol i Pujol

Fotografia: Josep Llobet i Manubens

MANRESA
CAPITAL DE LA CULTURA
CATALANA 2018

Fundació Bancària "la Caixa"

Ajuntament
de Manresa

Els ponts medievals de Manresa

El pont Vell

El pont Nou

El pont de Vilomara

El pont Vell

El més emblemàtic dels ponts manresans, és alhora, el més desconegut. D'entrada ens trobem davant d'un pont dels anomenats "d'esquena d'ase", amb vuit arcs adovellats, el darrer d'aquests fou escapçat a la vora dreta del riu per la construcció de la carretera. A cada costat de l'arc central hi podem veure dos buits que recorden dos finestrals, per tal d'oferir poca resistència a les

crescudes del riu. En aquest darrer sentit, hem de fixar-nos també en els trencaigües. És zona de vianants, amb un empedrat de còdols. Té, a més, una placa que recorda l'alçada que va agafar l'aigua en el fort aiguat del 12 d'octubre de 1907. De plaques d'aquest tipus, n'hi ha dues més en aquesta zona urbana del Cardener: a la veïna església de Sant Marc, i a la intersecció del Passeig del Riu amb el carrer Folch i Torres.

S'havia dit que era un pont d'origen romà del baix imperi, però no és del tot segur, tot i que no va existir cap ciutat romana, sí que hi havia un poblament dispers al Pla de Bages vinculat al món del vi. Però el que si sabem és que es tracta d'un pont medieval de finals del segle XII, o principis del XIII, que permetia arribar a la ciutat a través d'un camí secundari pertanyent al Camí Ral de Manresa.

Aquest important camí, venint de Barcelona i passant per Sant Llorenç de Munt i Vallhonesta, creuava el Llobregat a través, l'aleshores manresà, Pont de Vilomara, i arribant a la ciutat passant pel costat de la Culla, Santa Clara i les Escodines, que era el principal raval manresà, i després de creuar el torrent de Sant Ignasi (o Mirable) ingressava a Manresa pel portal de Sobrerroca. Però, aleshores, on es formava l'esmentat camí secundari? A l'alçada de

Castellbell, just allà on trobem el Pont Vell d'aquesta població i, per tant, creuava el riu Llobregat fins l'altra riba. A partir d'aquí, el camí secundari prenia dues direccions: cap al sud, en sentit Monistrol i Montserrat; i cap al nord, per anar cap a Manresa. Aquest fet, és el que dona sentit a l'existència del Pont Vell manresà. L'any 1931, amb l'arribada de la II República, fou declarat "Monument Nacional", però al 1939, va ser destruït parcialment, a les acaballes de la Guerra Civil. No va ser fins entre els anys 1960 i 1962 que va ser refet per la Direcció General d'Arquitectura, amb l'aportació de l'arquitecte *Pons Sorolla*. Finalment, ja fa uns quants anys, va ser enderrocada la Fàbrica del Pont, atorgant al pont, una millor perspectiva, que combinada amb el conjunt de la Cova i la basílica de la Seu, a més de Sant Marc, la creu de terme, esdevé la imatge més coneguda arreu de Manresa.

El pont Nou

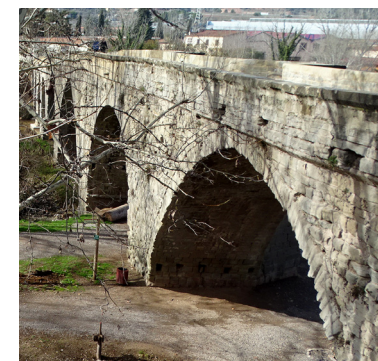
Es tracta d'un pont de 5m d'amplada, més d'11m d'alçada i 140m de llargada, dels més llargs de nostre país que corresponguin a l'època medieval. Consta de vuit arcs, tot i que inicialment, en tenia nou, doncs va ser escapçat per dues bandes amb les realitzacions de les carreteres de Cardona, en un costat, i de la de Sant Joan, a l'altre costat. És de l'any 1322, el mateix any oficial de l'inici de les obres de la Seu i del Carme. L'explicació d'això, és que ens referim al seu arquitecte, *Berenguer de Montagut*, com a autor d'aquestes tres grans obres arquitectòniques manresanes.

El manresà *Guillem d'Artús* va ser-ne el mestre d'obres. Fou un privilegi de l'any 1312, que el rei *Jaume II*, concedí a la ciutat de Manresa per tal de facilitar el comerç. Per fer servir el pont, calia pagar un pontatge en uns burots instal·lats a cada costat del riu, durant els seus primers cinc anys d'existència. L'anteriorment esmentat Camí Ral que, venint de Barcelona entrava a Manresa per les Escodines i Sobrerroca, continuava per l'interior de la ciutat a través del carrer de Sant Miquel, i un cop creuada la Plana (actualment de l'Om), seguia pel carrer d'Urgell, -el nom ens

indica la direcció que prenia el camí-, sortia de la ciutat pel Portal de Valldaura i continuava per l'actual carrer del Cós,- un altre raval ciutadà, però més petit que el de les Escodines -, i finalment havia de creuar el riu per dirigir-se cap a la Segarra, l'Urgell, i en definitiva, cap a Lleida.

Al segle XVII, i també més tard, al XVIII, va patir unes riuades que va afectar alguns dels seus arcs. Durant la Guerra del Francès, a principis del XIX, les seves baranes van quedar malmeses.

A la Guerra Civil, tres arcs del costat de la Carretera de Sant Joan, van ser dinamitats, i refets de nou al 1940. Ha patit. A més, ha sofert el feixuc pes del trànsit durant tot un segle, fins que finalment, -i feliçment-, fou reservat només a vianants l'any 2001. Poc després va ser declarat Bé d'Interès Nacional.

El Pont de Vilomara

Té la característica forma dels Ponts que sempre hem anomenat "d'esquena d'ase", igual com el Pont Vell de Manresa. La seva estructura és de nou arcades d'obertura desigual, - són de mig punt llevat d'un que és d'arc apuntat -, l'amplada dels quals, va augmentant a mesura que s'acosten al centre. Estan recolzats damunt d'uns pilars molt fermes. Les seves dimensions són força notables; medeix uns 130 metres de llargada.

En la part alta d'uns dels pilars hi trobem una obertura feta per tal de no oferir resistència a l'aigua en cas de gran crescuda. És una